

"Ruh, zîhayat, zîşuur, nuranî vücud-u hâricî giydirilmiş, câmi', hakikattar, külliyet kesb etmeye müstaid bir kanun-u emrîdir." Bu tanımını detaylı olarak izah eder misiniz?

Ruh denilince bütün hayat sahiplerinin ruhları anlaşılrsa da biz açıklamalarımızda kendi ruhumuzu esas alacağız.

Ruh, emir âleminden gelmiş bir kanundur. Başka bir soru münasebetiyle de ifade ettiğimiz gibi, âlemler hakkında **"mülk ve melekût, dünya ve ahiret, gayb ve şehadet"** şeklinde yapılan ikili sınıflandırmalardan biri de **"emir ve halk"** şeklindedir. Yani varlıkların kendileri halk âleminden, onların idare edildiği kanunlar ise emir âlemindedir.

Ruh da emir âlemindedir; beden ise halk âleminden... Yani beden ruh ile idare edilmektedir. İnsan hangi tarafa gitmeye karar verse beden o yöne dönüyor, neyi yerse mide onu hazmediyor, neyi tutmak istese eller o işi görüyor.

Ruh hayat sahibidir, beden hayati da ruhtaki bu hayattan gelmektedir. Nitekim, ruhun ayrılmasıyla beden de ölümü tatmaya başlar.

Ruh şuur sahibidir. Bu şuur en ileri derecesiyle insanda akıl makamında kendini gösterir. Bir hayvanın da rızkını tanıması, yavrusunu bilmesi, yuvasını bulması birer şuur alametidir. Ancak onların şuuruları çok sınırlıdır. İnsanın şuuru, kendini yani ne olduğunu bilmesiyle başlar, iç organlarını tanımasına, onların görevlerini bilmesine, havadan, sudan, güneşe, aya ve yıldızlara kadar çok şeyi tanıyıp bilmesine kadar uzanır. Bir hayvan, meselâ bir koyun ne kendinin koyun olduğunu bilir, ne otladığı çayırın hangi köye ait olduğunu bilir, ne yuttuğu gıdalarının mideye gittiğini bilir, ne de her nefes aldığı anda kanının temizlendiğini...

Ruh nuranîdir. Nuranî denilince onun karşı şıkkı olan cismanî akla gelir. **Ruh maddî bir cisim değildir,** katı, kesif, şuursuz bir varlık da değildir.

Ruha vücud-u hâricî giydirilmiştir. Yani kendisinin müstakil bir varlığı vardır. Bir bedeni diğerinden ayıran ve göz ile görülen özellikler olduğu gibi, her bir ruhun da kendisini diğer ruhlardan ayıran ayrı bir şahsiyeti vardır. Kabir âleminde bu müstakil şahsiyetiyle diğer ruhlardan ayrılır.

Ruhsuz kanunların hariçte vücutları yoktur. Meselâ, yerçekimi bir kanundur, ama hariçte vücudu yoktur. Kıyamet koptuğunda o da ortadan kaybolur. Keza, bahar da bir kanundur, o geldiğinde her taraf yeşilliklerle dolar, ama bahar diye müstakil bir kanun yoktur. Güneşin cazibesi de öyledir.

Ruhun camiiyeti vardır. Özellikle insan ruhu, taşıdığı istidadıyla câmi' bir mahiyete sahiptir. Bunu iki şekilde düşünebiliriz. **Birisi**, ilim, irade, kudret, görme, işitme, hafıza, hayal, sevgi, korku, şefkat, merhamet, gazap gibi birçok sıfatı ve şuunatı kendinde toplamasıdır. **Diğeri** de başka hayvanların her birinin belli bir sahada iş görmeye kabiliyetleri olmasına karşılık insan ruhunun bu konuda çok büyük bir istidada sahip olması ve çok farklı işler görebilmesi cihetidir. Bu husus Mesnevî-i Nuriye'de şöyle ifade edilir.

“İnsan, hikmetle yapılmış bir masnûdur. ... öyle bir fiilin mahsulüdür ki, istidadı irade ettiği şeyi kendisine veriyor.”(1)

“Hakikattar”, kelimesi zıt manasıyla, bir hakikati olmayan nisbî ve itibari emirleri hatıra getiriyor. Sağ kolumuzun da sol kolumuzun da bir hakikati vardır, **ama sağ ve sol diye bir mahluk yoktur.** Bir tarafımıza sağ, diğerine sol demiş ve öyle itibar etmişiz, aksini de söyleyebilirdik. Aynı şekilde nisbî emirlerin de bir hakikati yoktur. İnsan bedeni koyunun bedenine göre büyük, deveninkine göre küçüktür. Ama **“büyük”** veya **“küçük”** diye bir mahluk yoktur.

Ruh böyle hakikatsiz bir şey değildir. Üstadımızın **“Hakikî hakikat-ı eşya esmâ-i İlahiyedir.”** cümlesini hatırlayalım. Sağ, sol, büyük, küçük diye müstakil varlıklar olmadığı için onlarda hiçbir isim tecelli etmez. Ama insanda bütün esmâ tecelli etmektedir. Zira onun varlığı vehmî değil, itibari ve nisbî değil hakikattardır.

Ruh, “külliyyet kesb etmeye müstaid”dir. Fert için cüz'i; nev' için külli ifadesi kullanılır. İnsanın külliyyet kesb etmesi konusunda Üstadımızın şu ifadesini hatırlayalım:

“Bir adamın kıymeti himmeti nispetindedir. Kimin himmeti milleti ise, o kimse tek başıyla küçük bir millettir.”(2)

Sadece kendini düşünen insanın himmeti **“bir”** ise, milletin bütün fertlerinin dertleriyle dertlenin kişinin himmeti **“milyonları”** geçer.

Bu konuda Nur Külliyyatı'ndan şu önemli dersi de nakledelim:

“... âciz bir abd, namazında 'Ettahiyyâtü lillâh' der. Yani, 'Bütün mahlûkatın hayatlarıyla sana takdim ettikleri hediye-i ubûdiyelerini, ben kendi hesabıma, umumunu sana takdim ediyorum. Eğer elimden gelseydi, onlar kadar tahiyeler sana takdim edecektim. Hem sen onlara, hem daha fazlasına lâıyısın.'

İşte Őu niyet ve itikad, pek geniŐ bir Őŭkr-ŭ kŭllîdir.”(3)

Dipnotlar:

- (1) bk. [Mesnevi-i Nuriye, Zerre.](#)
(2) bk. [Hutbe-i Őamiye.](#)
(3) bk. [Őzler, Yirmi Dŕdŭncŭ Őz, BeŐinci Dal.](#)